

Under de två år (1942–1944) som Anne Frank och hennes familj gömde sig undan nazisterna skrev hon dagböcker. Vänner till familjen lyckades rädda dagböckerna, som efter kriget har kommit att spridas världen runt.

FOTO: TT

stora styrkan i Anne Franks dagbok, som gör att den talar till oss än idag?

– Tidlösheten. Hennes sätt att skriva om hur det är att växa upp känner också dagens unga igen sig i. Samtidigt skildrar hon den extrema situationen som hon och hennes familj tvingades leva i under dessa år, undgängömda i en vindsvåning mitt i Amsterdam. Hon kände till det fruktansvärda hotet utanför, ändå höll hon alltid fast vid hoppet. Trots att hon var väl medveten om att hon troligen inte skulle överleva övergav hon inte sin hoppfullhet. Det berör mig starkt. Sedan är det en oerhört skickligt formulerad dagbok, Anne kunde verkligen skriva.

Anne Frank blev 15 år, mördad i nazisternas koncentrationsläger Bergen-Belsen våren 1945. Hennes pappa var den enda i familjen som överlevde, och när han efter kriget fick sin dotters dagbok i sina händer bestämde han sig för att få den publicerad. En plan som, enligt Mari Larsson, också Anne Frank hela ti-

den hade då hennes mål som vuxen var att bli författare. Idag sägs Anne Frank vara Hitlers mest berömda offer.

Mari Larssons bok om Anne Frank heter "Jag vill inte ha levt förgäves" och ges ut i mitten av januari av Historiska Media. Enligt författaren riktar den sig främst till vuxna och unga vuxna.

– När jag var tonåring stöttade mina föräldrar mitt intresse för Anne Frank, och när jag var 13 år åkte vi en sommar till Amsterdam för att besöka det museum som har skapats i det hus där hon och hennes familj höll sig gömda från nazisterna. Vi besökte även koncentrationslägret Bergen-Belsen, säger Mari Larsson och tillägger.

– Det var en viktig resa för mig och intresset för Anne Frank och den tiden minskade inte, tvärtom. Så när mina föräldrar såg att jag satte upp bilder från Auschwitz på mitt flickrums väggar blev de nog lite oroliga.

Och nu, med boken i din hand, är du redo att lämna Anne Frank?

Fakta Mari Larsson

Född: 1981, Kristianstad. Efter flera år i Lund och Malmö bor hon sedan fyra år åter i Kristianstad.

Bakgrund: Studerat genusvetenskap, litteraturvetenskap och historia. Har även läst på Lunds författarskola och utbildat sig till sjuksköterska. "Jag ville helst bli forskare i historia, men det var oerhört tufft. Så jag läste till sjuksköterska med planen att ha det som jobb och sedan ägna mig åt skrivandet vid sidan om."

Är: Sjukpensionär och författare.

Aktuell 1: Med sin bok "Anne Frank 1929-1945: Jag vill inte ha levt förgäves" (Historiska Media).

Aktuell 2: Idag på Förintelsens minnesdag medverkar hon i ett digitalt samtal. Länk finns på Biblioteken i Kristianstads Facebook-sida. **Instagram:** På sitt konto Anne_M_Frank skriver Mari Larsson om Anne Frank och tar bland annat upp även forskning och nyheter.

Förutom att läsa Mari Larssons bok, här är hennes fyra tips för att lära sig mer om Anne Frank och Förintelsen:

1. "Självklart ska man läsa hennes dagbok! Och då den uppdaterade svenska versionen, utgiven 2005."

2. "På Netflix finns det just nu en mycket bra dokumentär om Anne Frank. Titel: "Parallella historier". Genom att den finns på en såpass stor streamingtjänst när den också ut till många."

3. "Filmen "Schindlers list" kom när jag var 12 år. Men jag tjtade på mina föräldrar, så trots att den hade en 15-årsgräns fick jag se den. Och jag tycker fortfarande att den är oerhört bra, så den tycker jag man bör se."

4. "Om man har möjlighet, efter pandemin givetvis, är det verkligen värt att besöka Anne Frank-museet i Amsterdam. Men man måste förboka, besöksstrycket är oerhört stort."

– Absolut inte, det kommer aldrig att ske. Jag har fortsatt koll på allt nytt som ges ut om henne runt om i världen. Sedan har jag ju också mitt Instagramkonto om henne, med idag runt 17000 följare.

Sune Johannesson
Text

sune.johannesson@ystadsallehanda.se

Självbiografi. Om att vara föräldrarnas enda ljus i mörkret av Förintelsen

BOKRECENSION

Journalisten Margit Silberstein växer upp i Norrköping, som barn till två judiska överlevande. Nu kommer hennes självbiografi, om föräldrarnas historia och om att arva erfarenheten av Förintelsen. "En bok att aldrig glömma", anser kulturredaktören Sune Johannesson.

Margit Silberstein föds 1950 i Norrköping, staden där hennes föräldrar från Transsylvanien återförenades efter att ha förts till Förintelseläger respektive striderna i Ukraina.

När de ses igen efter kriget är allt förändrat. Nu har de endast varandra kvar, alla deras släktingar mördades av nazisterna. Dottern Margit, döpt efter mammans favoritsyster, blir deras ljus i mörkret.

Den välkända journalisten Margit Silbersteins självbiografi är en resa in i hennes föräldrars historia och liv i ett nytt land. Men främst är det en oerhört gripande berättelse om att vara just det som är titeln, "Förintelsens barn".

Förutom sina föräldrar tar sig Förintelsens helvete in i dotterns blodomlopp och blir en del av hennes eget dna. Trots att hon föd-

Margit Silberstein är född 1950 i Norrköping. Hon har arbetat som journalist och politisk kommentator på Sveriges Radio och SVT. FOTO: STEFAN TELL

Befrielsen kom, men ingen av de som var där blev någonsin fri. Inte heller Förintelsens barn.

Margit Silberstein

des fem år efter befrielsen, 1945.

Den erfarenheten ger henne en särskild förståelse och känsla för föräldrarna, främst då mamman som överlevde lägre. Men det ger också skamkänslor när hon försöker göra egna val och gå sin egen väg i livet.

Som biografi finner jag den delvis ojämn, men här är så mycket sorg och grundläggande existentiella frågor att jag gång efter annan får pausa, vika hundöron och

göra anteckningar. Som frågorna om skam, om känslomässiga arv, om utanförskap och att som en minoritet i sitt land ändå känna tillhörighet och så frågan om den allsmäktige Gud – går det ens att vara troende efter att han hade tillåtit nazisternas fruktansvärda mordarläger?

Det här är en bok att inte glömma. Och jag slutar med ett citat ur boken som är en koppling till just idag, Förintelsens minnesdag: "Varje år högtidlighåller vi minnet av Auschwitz befrielse den 27 januari 1945. Befrielsen kom, men ingen av de som var där blev någonsin fri. Inte heller Förintelsens barn."

Sune Johannesson

Pris. De döda talar på begravningsplats i Solna

HISTORIA

Arkeologen Daniel Leviathan tilldelas årets Bindefeldstipendium om 500000 kronor för sitt arbete med en digital minnesplats. Genom QR-koder på gravstenar kommer besökare där att få lära känna några av de förintelseöverlevare som kom till Sverige.

Minnesplatsen "Förlorade röster – spåren efter 1945 års räddade" låter besökaren stifta bekantskap med 66 olika förintelseöverlevare, skriver Micael Bindefelds stiftelse i ett pressmeddelande.

Gemensamt är att de alla anlände till Sverige med de så kallade Vita båtarna och att de efter endast en kort tid dukade under till följd av undernäring och sjukdomar. De ligger i dag begravda på Norra judiska begravningsplatsen i Solna.

Arkeologen Daniel Leviathan har skapat en digital minnesplats på begravningsplatsen i Solna. FOTO: KARL GABOR/TT

Deras gravstenar kommer som en del av projektet att förses med en QR-kod kopplad till en webbsida med ingående information om respektive person.

Daniel Leviathan, som i vanliga fall arbetar som forskare och doktorand vid Lunds universitet, berättade i samband med att stipendiet tillkännagavs om

tanken bakom minnesplatsen: "Det är genom att berättas om dem, vars människovärde, liv och röster nazisterna stal, som vi kan öka känndedomen om Förintelsen."

Bindefeldstipendiet kommer att delas ut på den internationella minnesdagen för Förintelsens offer den 27 januari. (TT)